

Landbrukets klimaarbeid

Ane Hansdatter Kismul

NORGES BONDELAG

A photograph of a child standing on a vast, cracked, and dry landscape, likely a salt flat or a severely drought-stricken area. The child is seen from behind, wearing a red jacket and light-colored pants, with their arms slightly outstretched. The ground is covered in a network of deep, irregular cracks. In the background, there is a flat horizon under a bright, clear sky with the sun high in the upper left corner, creating a lens flare. A small, distant structure is visible on the horizon to the left.

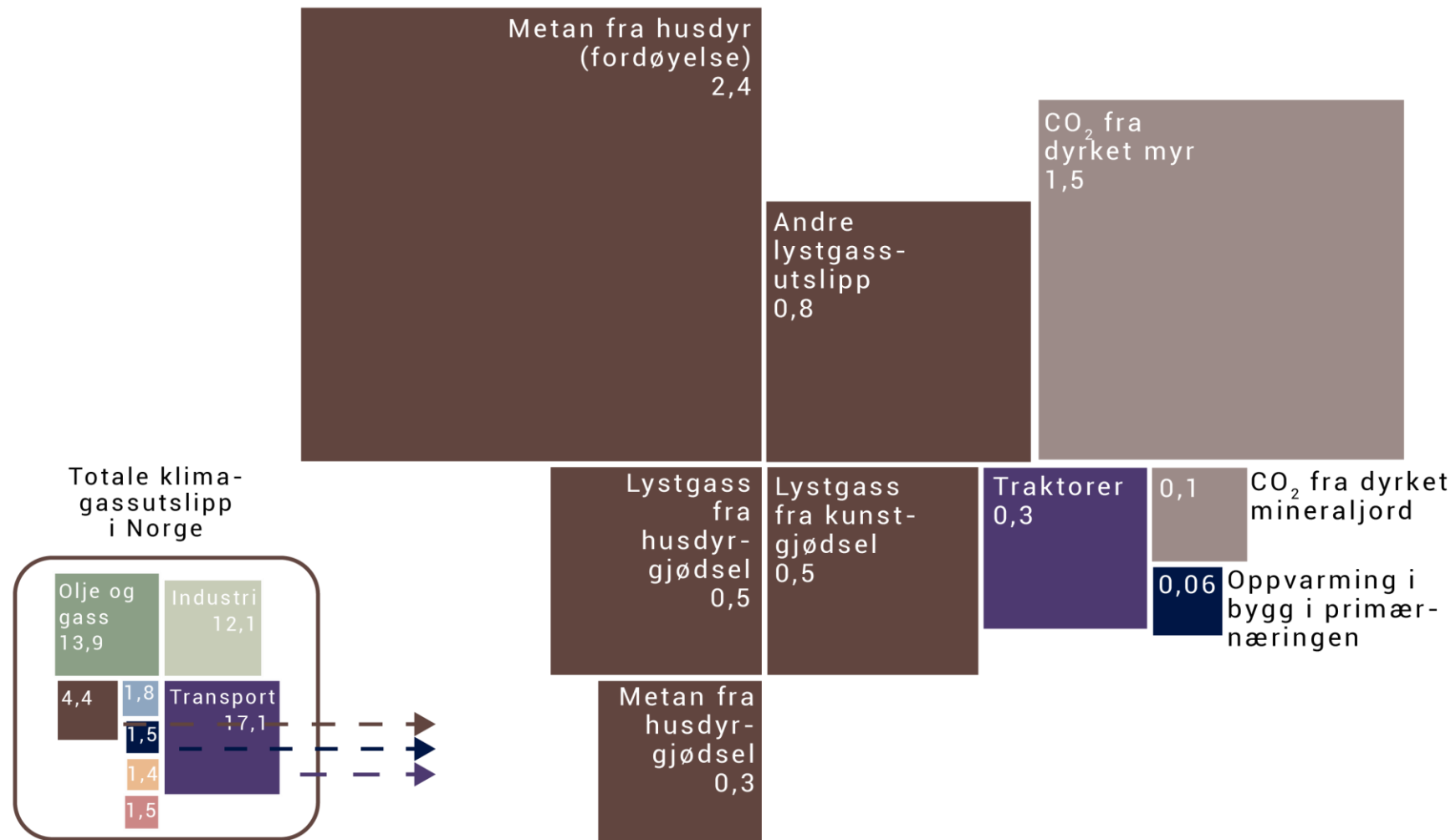
Parisavtalen

Slår fast at:

“...vi må bedre evnen til å møte negative klimakonsekvenser og kutte klimagassutslippene på en måte som ikke truer matproduksjonen.”

KLIMAGASSUTSLIPP FRA JORDBRUK I 2013 - MED TRANSPORT, BYGG OG CO₂ FRA JORD

Utslipp til luft (millioner tonn CO₂-ekvivalenter)

Jordbruk Energiforsyning Bygg Avfall Andre kilder Arealbruksendringer

Den politiske situasjonen

- Parisavtalen
- Forslag til EU-samarbeid
- Regjeringen vil ha prosess med næringa for å sette bindene mål

Meld. St. 13

(2014–2015)

Melding til Stortinget

Ny utslippsforpliktelse for 2030
– en felles løsning med EU

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Meld. St. 41

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Klimastrategi for 2030
– norsk omstilling i europeisk samarbeid

Norges klimaforpliktelser

- Parisavtalen forplikter oss til å kutte 40% av utslippene sammenlignet med 1990 innen 2030.
- Regjeringen jobber for å gjennomføre dette kuttet sammen med EU.
- EUs klimaregelverk gjelder på tre områder.
 - Kvotepliktig sektor (petroleum, industri, i tillegg til noe energi og transport)
 - Ikke-kvotepliktig sektor (transport, jordbruk, bygg og avfall)
 - Skog og jordforvaltning (LULUCF)

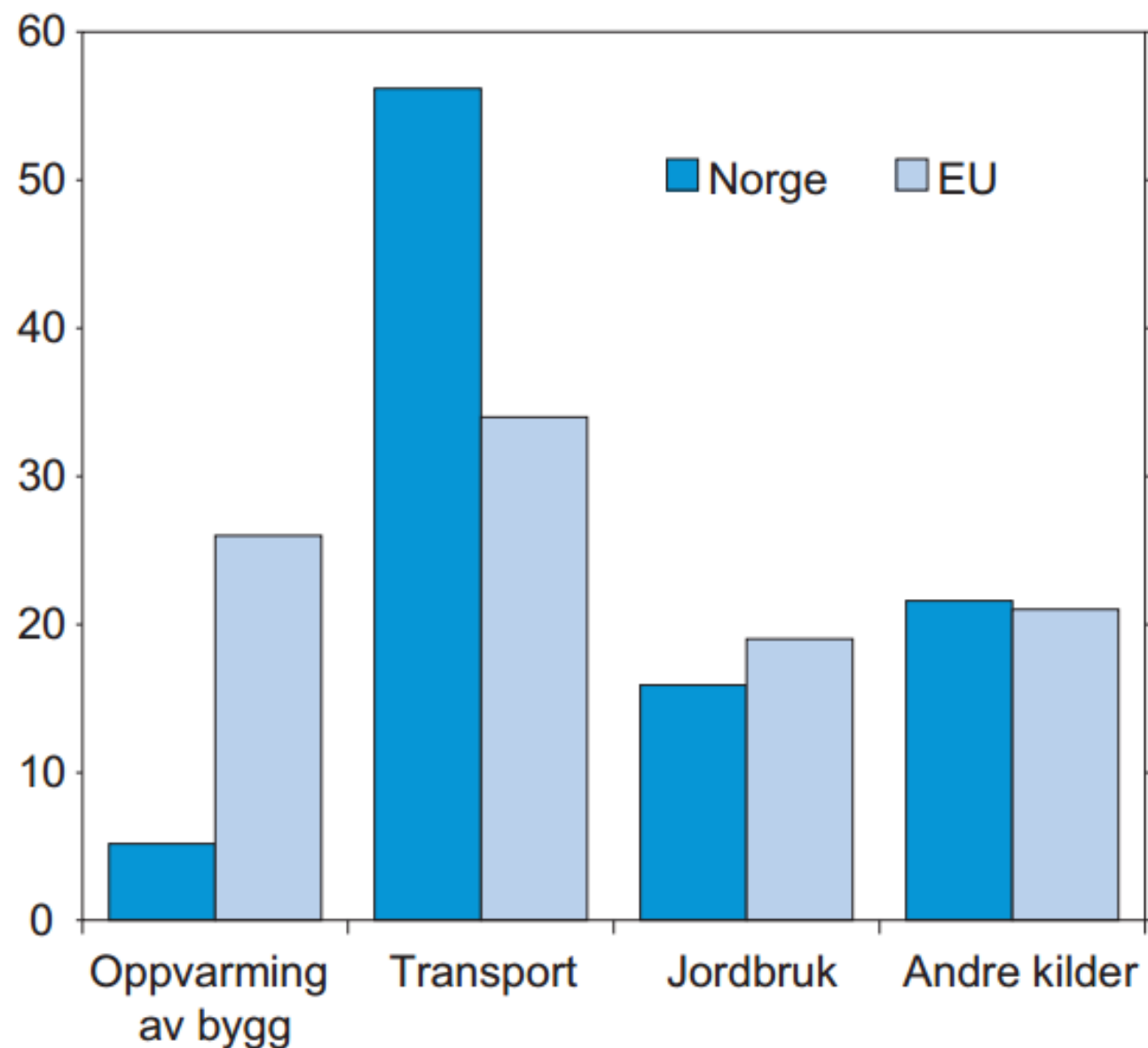
NORGES BONDELAG

Klimakuttet blir krevende for Norge

- Vi får den høyeste kuttforpliktelsen, 40% kutt innen 2030
- Vi har hatt mindre reduksjon i utslippene etter 2005 enn andre land
- Vi har færre sektorer å fordele utslippskuttet på
- I de fleste land er jordbruk «off the hook»

Fordeling av ikke-kvotepliktig utslipp.
Prosent

HVA BETYR DETTE FOR NORGE

- **Eus regler for fastsetting av referansebanen innebærer en avvirkning på ca 12 mill. m³/år i avtaleperioden.**
- Samlet utslipp i avtaleperioden:
- Utslipp fra jordbruksareal +
- Avskoging/påskoging 15 mill. tonn CO₂
- Utslipp ved hogst av 15 mill. m³/år 60 mill. tonn CO₂
- Utslipp LULUCF 75 mill. tonn CO₂
- **Avvirkningen må begrenses til 11 mill. m³/år for å oppfylle forpliktelsen**

Meld. St. 41

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Klimastrategi for 2030
– norsk omstilling i europeisk samarbeid

«Jordbrukets organisasjoner inviteres til et partssammensatt arbeid der det overordnede målet er å kunne inngå en politisk avtale om hvor mye jordbrukssektoren skal redusere sine utslipp frem mot 2030.»

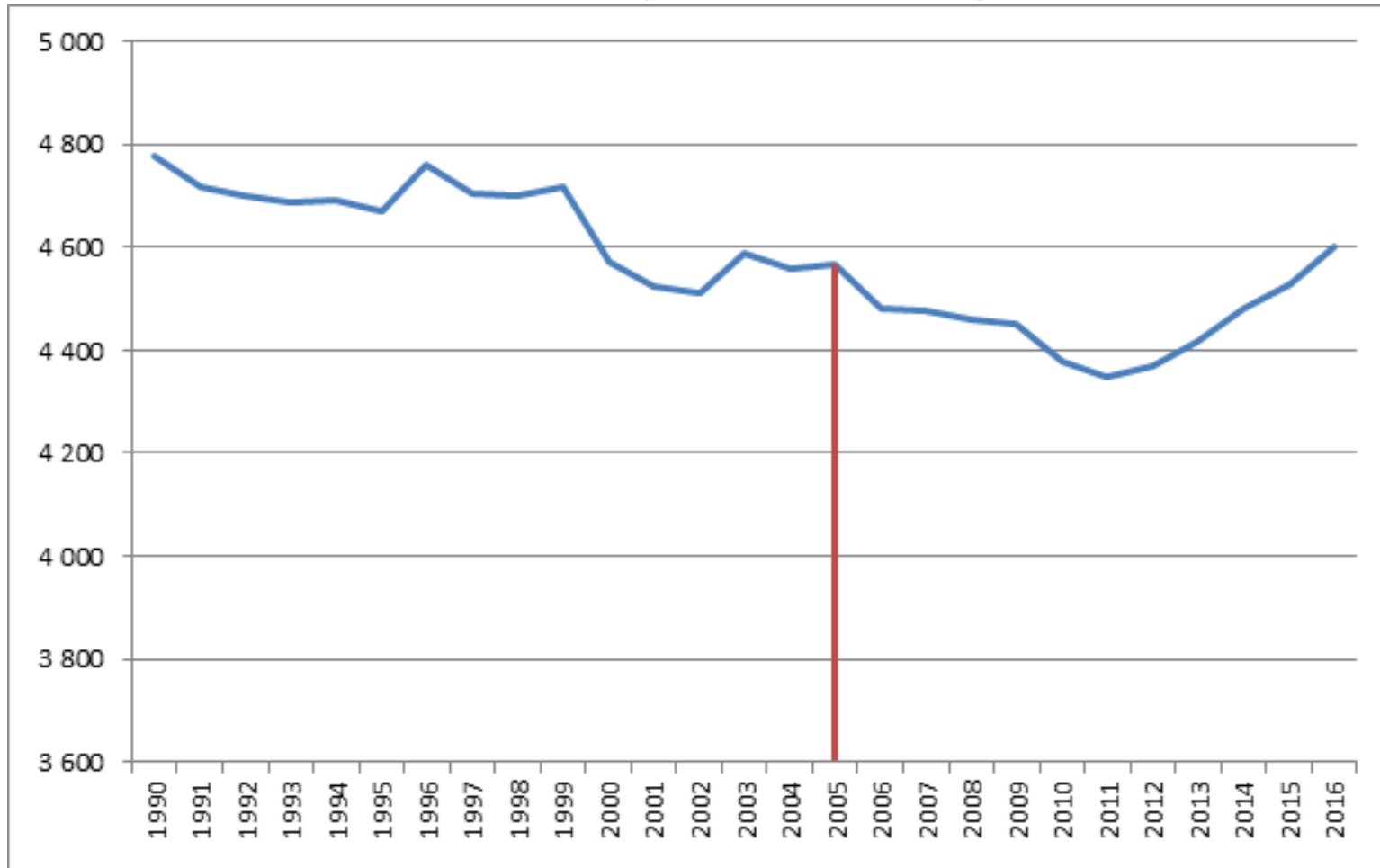
«Dersom det ikke lykkes å oppnå enighet med landbruket om hvordan sektorens kostnadseffektive andel kan utløses, vil regjeringen ta initiativ til at nødvendige tiltak kommer på plass.»

Nydyrking, gjødselvarerforskrift ++

NORGES BONDELAG

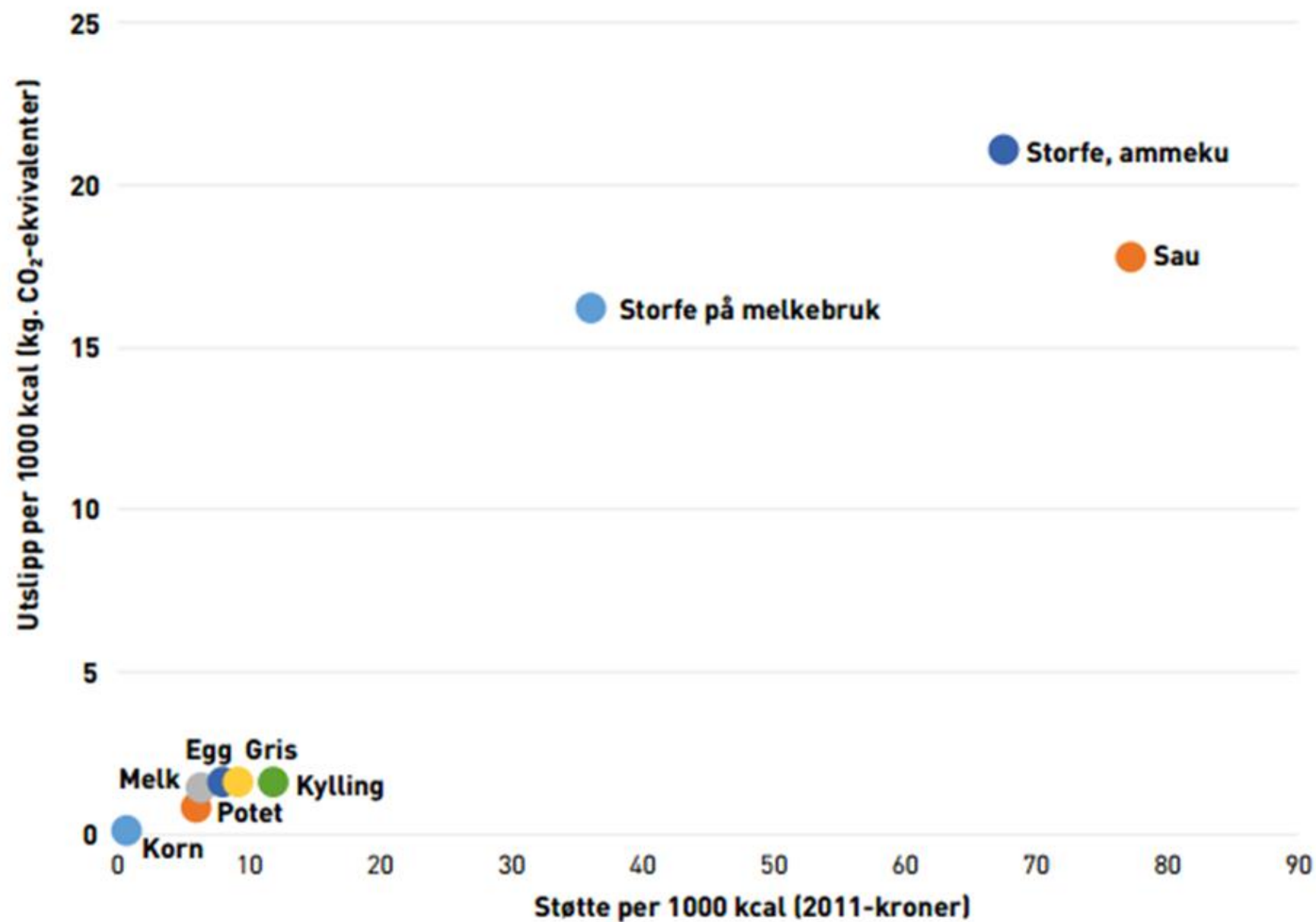

Norsk matproduksjon øker

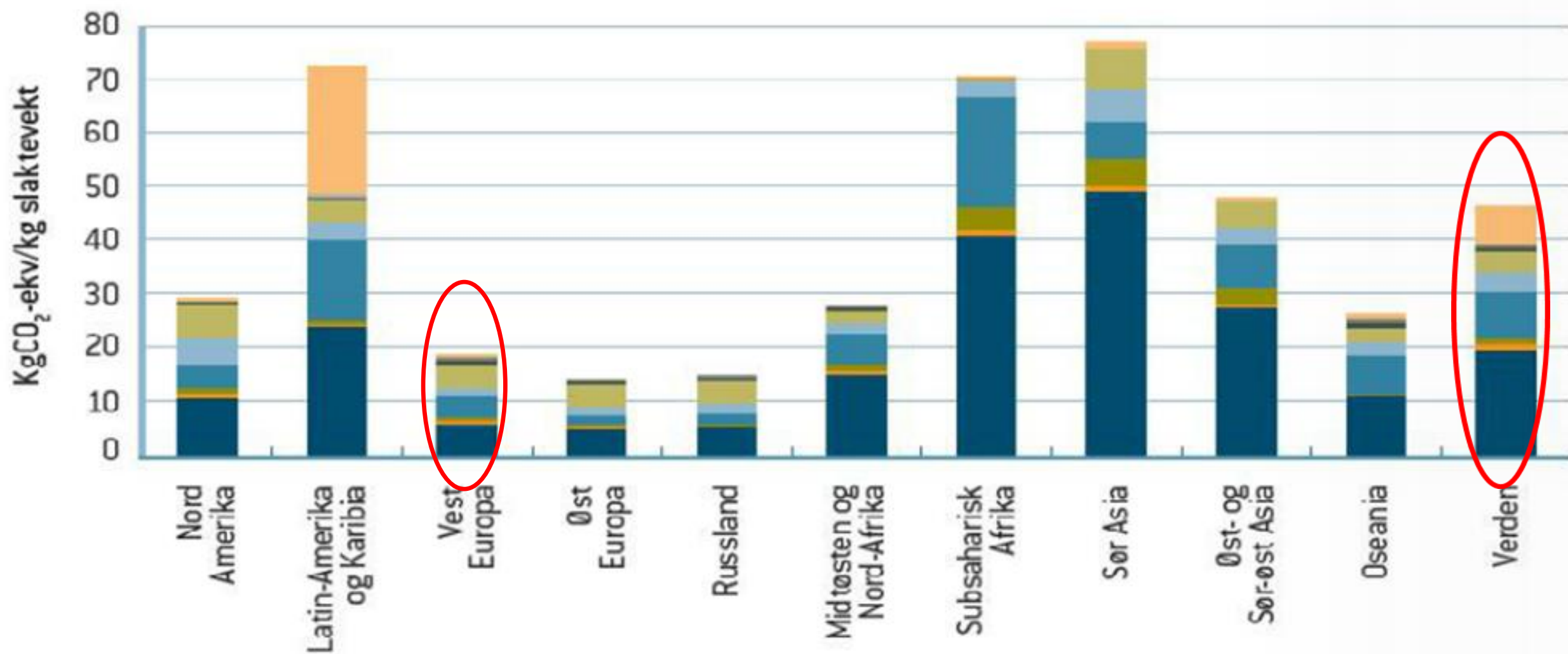

Utslipp jordbruk 1990-2016, basert på tall fra ssb

Støtte og klimagassutslipp – jordbruket

Figur 1. Regional variasjon i storfekjøttproduksjon og utslippsintensitet av klimagasser

Landbruket har særegne «klimautfordringer»

- Landbruket er en «ny» sektor i klimasammenheng
- Usikre tall og beregninger som svinger
- Stort kunnskapsbehov

En av to i Oslo vil ha klimaavgift på kjøtt

Klima

Nær halvparten av innbyggerne i Oslo, 47 prosent, sier at de er positive eller svært positive til en kjøttavgift for å redusere utslippene fra landbruket. På landsbygda vil kun 20 prosent ha en slik avgift, mens hele 54 prosent er negative.

Det viser en undersøkelse Sentio Research har gjort på oppdrag for Nationen.

Totalt er 32 prosent av de spur-

te folk fra bygda er nok mer negative til en slik avgift fordi landbruket og arbeidsplassene knyttet til matindustrien er mer distriktorientert. I Oslo er man ikke like avhengig av landbruket, sier Vittersø og fortsetter:

– Samtidig er det noen matretter som går i retning av at man spiser mindre kjøtt, og slike trender får gjerne fotfeste først i de større byene.

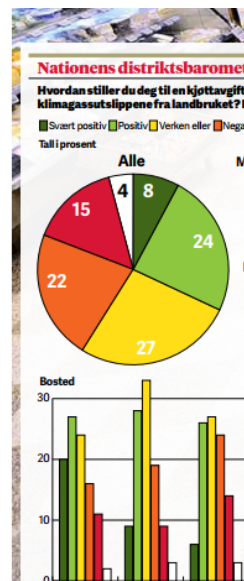
Frp- og Sp-velgere imot

Det er også klare forskjeller mellom folk etter hvilket parti de

Av partiene som ligger an til å komme inn på Stortinget etter valget er det kun MDG som har programfestet en avgiftsøkning på kjøtt.

Okt forbruk

Ifølge Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) står jordbruket for rundt 8 prosent av de norske klimagassutslippene. Av utslippene fra jordbruket står kjøttproduksjon for rundt 60 prosent. I en rapport instituttet kom med tidligere i år kom det fram at dersom forbruket av storfekjøtt

Bondelaget frustrert over utslipps-jojo

Klima

Norge forhandler med EU om hvor store utslippskutt ikke-

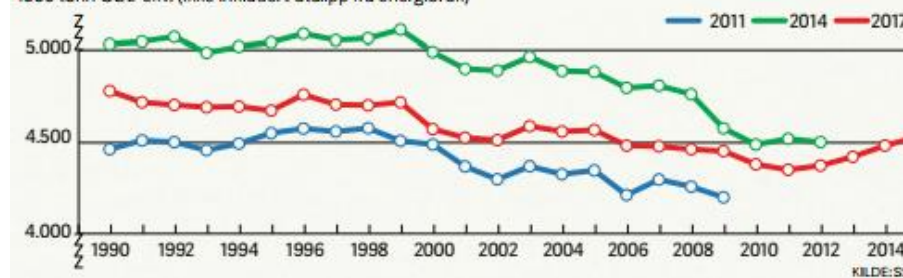
skrev Nationen om at feilrapportering fra Tine førte til at tallet på melkekyr måtte oppjusteres med 25 prosent. Følgelig måtte utslippet fra jordbruket oppjusteres fra 4,4 til 4,5 millioner tonn CO₂-

skap, endrer SSB utslippsbanen hvert år. Ifølge de siste beregningene var utslippet fra landbruket på 4565 tonn i 2005. For tre år siden regnet SSB seg fram til at utslippet i 2005 var på 4850

Fakta

Samlet utslipp av klimagasser fra jordbruk beregnet til rapporteringsårene 2011–2017

1000 tonn CO₂-ekv. (ikke inkludert utslipp fra energibruk)

NORGES BONDELAG

Hvordan redusere landbrukets utslipp:

Enkle – men også svært kompliserte - svar

Tre alternativer

1. Redusert produksjon av mat (i Norge) →

- Økt import
- Redusert svinn

2. Endre sammensetning av produksjonen →

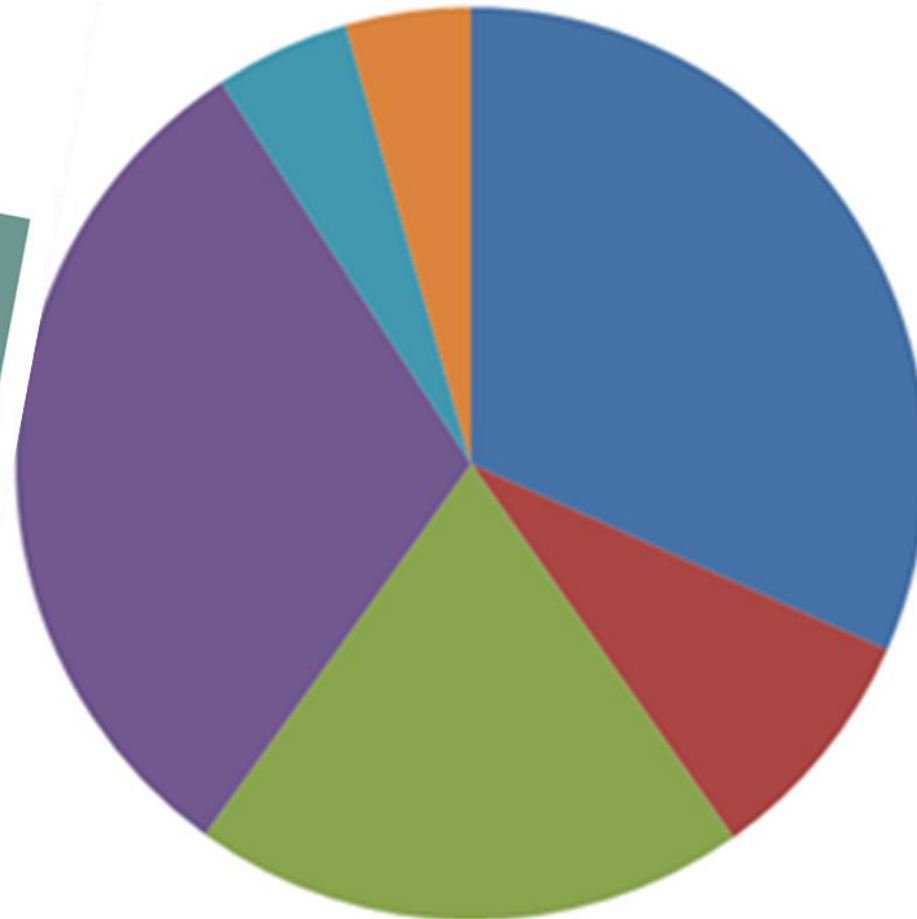
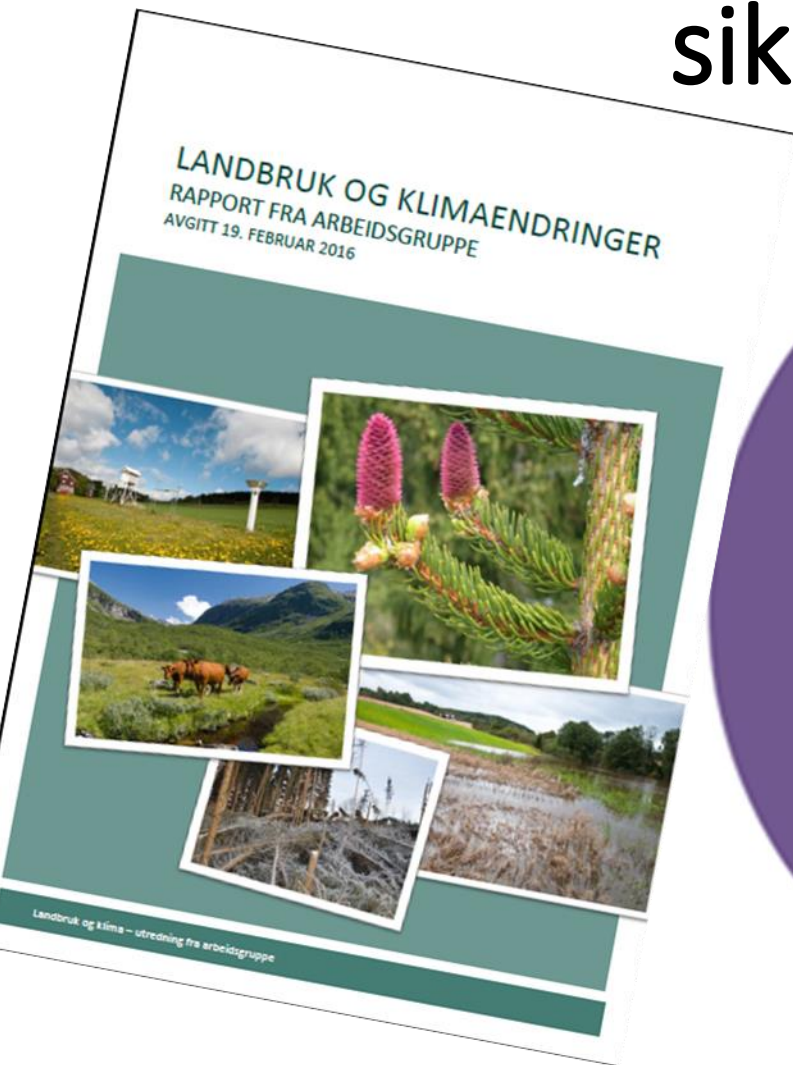
- Endret konsummønster
- Økt import

3. Optimalisering av produksjonen

- Reduserte utslipp fra prosesser og kilder
- Optimalisere strukturer og ressursbruk på samfunnsnivå
- Optimalisere driftssystemer på foretaksnivå

MEN, kan være som å klemme på en ballong: Matproduksjon har uansett utslipp – det er samlede globale effekter som teller.

Faglig utgangspunkt, for å sikre norsk matproduksjon

- Klimasmart ku
- Økt karbonlagring i jord
- Effektiv gjødsling og biogass
- Utfasing av fossilt brennstoff
- Redusert matsvinn
- Drenering

NORGES BONDELAG

Klimasmart Landbruk skal være:

- Landbrukets klimaløsning
- Et faglig tyngdepunkt for klimaarbeid i jordbruket
- En konstruktiv samarbeidspartner for myndighetene.

 Klimasmart Landbruk

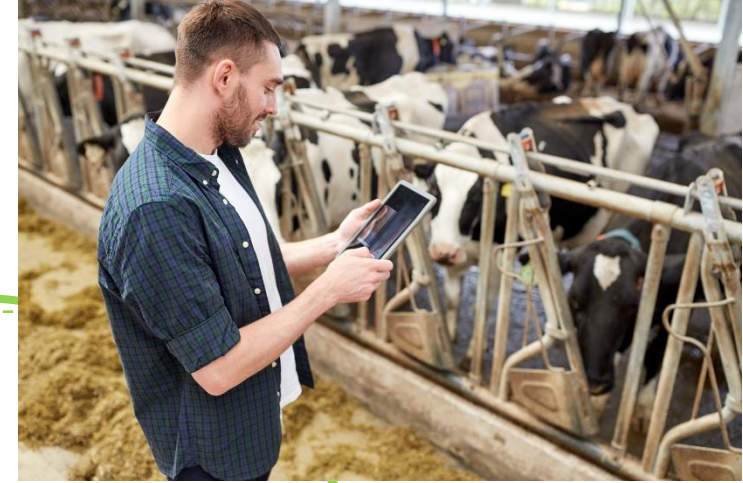
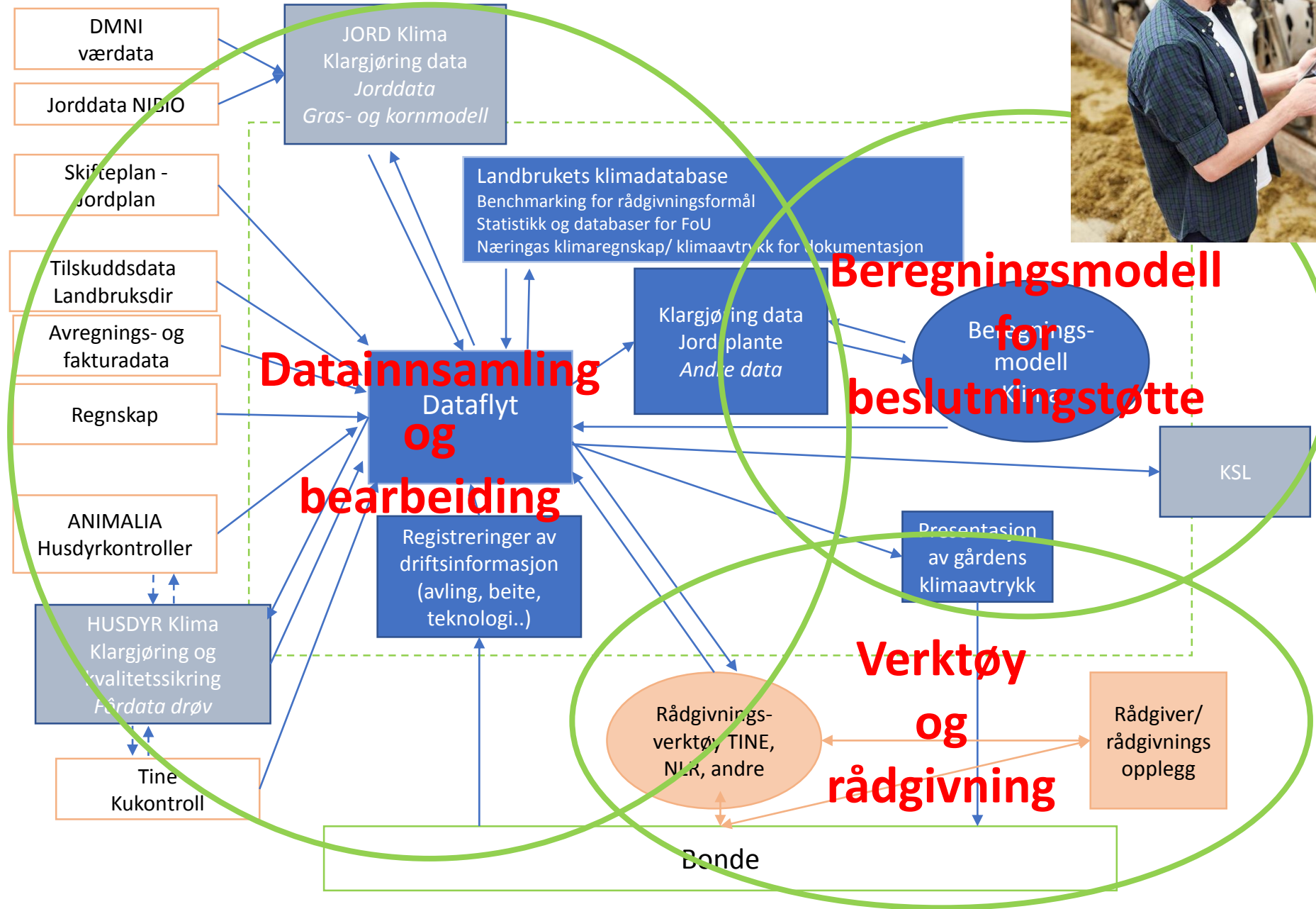

NORGES BONDELAG

Nortura
bondens selskap

Landbrukets Klimasystem

Vi vinner klimadebatten når vi flytter den inn på gårdstunet

Werner Winlund

Vestfold Radio TV Tips oss Sosiale medier

Smart klimaløsning halverte energiforbruket hos denne bonden

Andebu-bonden Sigbjørn Rød var en av de første i Norge til å installere en luft-til-luft varmeveksler som oppvarmingskilde i kyllingfjøs.

Jordbruk er den fjerde største kilden til klimagassutslipp i Norge.

Finner klimaløsninger i fjøset

Nyskapning

Hver dag har Nationen temaside:

Mandag	Forskning og utdanning
Tirsdag	EU
Onsdag	Internasjonalt landbruk
Torsdag	Næringsliv og Veksttorget
Fredag	Mat
Lørdag	Nyskapning

Merkedag for Rogfast

Baneferdiet. Statens vegvesen lyse onsdag ut den første av i alt fem storkontrakter til Rogfast-tunnelen under Boknafjorden i Rogaland.

» Dette er en merkedag for oss som arbeider med det som skal bli den lengste og den dypaste undersøkte vegtunnelen i verden, sier prosjektleier Tor Geir Espedal i Vegvesenet i ei pressemelding.

Den første kontrakten gjeld tverrlag og transporttunnel ved Arsvågen ferjekai i den nordre enden av tunnelprosjektet. ©NPK

Landbruk

Driver klimasmart landbruk

» Cornet gror godt i Østfold. Det gror rolig enda bedre på grunn av en nitrogensensor slik du finner på Dæhli gård i Spydeberg.

spydeberg, Martha Mjølnered river Dæhli gård med gris og sen sammen barna sine. De er at jakten på gode klimaløsninger i landbruket er velen gå for å få økt bærekraft og en miljøvennlig drift på familiebuket.

Det har blant annet resulter i: de har investert i en nitrogensensor, Yara N-sensor, til rundt mer presis og klimasmart gjødsling.

Aktiv familie

Denne dagen er mor Martha og sønnene Mikal og Halvard (25) og yngstebroren Halvard (19) Dæhli Unerud samlet på gårdstunet. Mens Mikal er snøker og driver et enkeltmannsforetak med maskiner som han

den agrotekniske vurderingen er riktig, sier Dæhli Unerud.

Han understreker at erfaring og god agroteknisk kompetanse er viktig. N-sensoren er kun et hjelpemiddel.

Gevinst

Det er nå godt over to måneder siden Mikal tok i bruk sin nye N-sensor. I vår ble sensoren brukt på høstveten til første delgjødsling, samt til andre delgjødsling.

En N-sensor består av en takmontert sensor og et avansert dataprogram. Den leser plantetetthet og klorofyllmengde i plantene. Ut ifra innsamlende

selvfoto eller sprayte. Klimagevinsten er at man får riktig mengde gjødsel og plantevern på rett sted.

» Gevinsten er å bruke de næringstoffene vi tilfører åkeren. Det får vi til ved å tilføre nitro-

Gevinst for miljøet

» Gevinsten er å bruke de næringstoffene vi tilfører åkeren. Det får vi til ved å tilføre nitro-

Jakten på **#100løsninger**

www.klimasmartlandbruk.no